

УДК 81'246.2 Г. І. Малько, дац/, канд. філал. навук (БДСГА, г. Горкі)
З'ЯВЫ РУСКА-БЕЛАРУСКАЙ ІНТЭРФЕРЭНЦЫІ
Ў ПЕРЫЯДЫЧНЫМ ДРУКУ й 2019 г.
(НА ПРЫКЛАДЗЕ ГАЗЕТЫ “ЗВЯЗДА”)

Найбольшы ўплыў на культуру пісьмовага маўлення ў беларускамоўным перыядычным друку робіць руская мова. У выніку неадрознення рысаў беларускай і рускай моў на розных узроўнях уznікаюць інтэрферэнцыйныя памылкі.

Газета “Звязда” адзіная ў рэспубліцы выходзіць на беларускай мове. Матэрыялы выдання з'яўляюцца разнастайнымі, цікавымі, змястоўнымі, у большасці напісанымі добрай мовай. Аднак часам у матэрыялах газеты сустракаюцца парушэнні нормаў як вынік руска-беларускай моўнай інтэрферэнцыі. Даволі часта сустракаюцца нефункцыянальныя русізмы, якія ўжываюцца стыхійна, неусвядомлена і не апраўданыя маўленчымі патрэбамі. Прычынай іх ужывання з'яўляецца недастатковае веданне спецыфікі беларускай мовы, мысленне на рускай мове і механічны пераклад на беларускую.

— *Дактары прынялі рашиэнне ўліць у арганізм мужчыны трывалкі піва па 0,3 літра, бо яно ўтрымлівае этанол, антыдот метанолу* (19.01.2019. № 12, с. 10). Лексема *банка* ў беларускай мове мае наступныя значэнні: *банка*¹ – фізічны прыбор для кандэнсацыі электрычнасці (лейдэнская банка); *банка*² – (спец.) падводная водмель; *банка*³ – (спец.) папярочная лаўка на вёсельным судне. *Стеклянная банка* па-беларуску *слоік*; *жестяная банка* – *бляшанка*. У дадзеным выпадку патрэбна ўжываць выраз *з бляшанкі*;

— *Бацькі Аксаны вельмі ненавязліва, з элементамі гульні і, вядома, улічаючы магчымасці хлопцаў, прывучаюць іх да працы* (17.01.2019. № 10, с. 9). Рускаму слову *ненавязчиво* адпавядаюць беларускія *неназойліва, недакучліва, ненадакучліва*;

— ...адлюстраваць гэта можна *як заўгодна* (17.01.2019. № 10, с. 11). Рускаму выразу *как угодно* у беларускай мове адпавядаюць *як хочаши, як хочаце; абы-як*;

— *Наши першынцы – двайняты Стас і Глеб – нарадзіліся раней тэрміну і, як следства, маюць рухальныя проблемы* (17.01.2019. № 10, с. 9). У прыведенным сказе *як следства* – калька з рускай мовы. Па-беларуску *як* *вынік*. Акрамя таго, сінтаксічная памылка ў словазлучэнні *раней тэрміну*. Беларускі варыянт – *раней за тэрмін*.

Праявы марфалагічнай інтэрферэнцыі разнастайныя. Гэта і памылкі у вызначэнні роду назоўнікаў: ...*прапануюць пажылым людзям набыць ... “цуда-мазі ад усіх хвароб”* (17.01.2019. № 10, с. 3) (у беларускай мове *цуд-мазі*); у склонавых канчатках: ...*ад кожнага рэгіёна шляхам жараб’ёўкі будуць адабраныя прадстаўнікі...*

(17.01.2019. № 10, с. 2) (па-беларуску *рэгіёну*); ва ўтварэнні формаў ступеняў параўнання прыметнікаў: *I я развядуся, знайду кагосьці лепей* (17.01.2019. № 10, с. 7); *Мне здаецца, што лепш, чым Беларусь, краіны ў свеце няма* (15.01.2019. № 8, с. 7); ...на каляземнай арбіце знаходзіцца каля 18 тысяч аб'ектаў памерам **больш** за 10 см (19.01.2019. № 12, с. 3); ...тэмпературны фон на 2–4 градусы **вышэй** за кліматычную норму (15.01.2019. № 8, с. 3) (па-беларуску: *лешага, лепшай, большых, вышэйшы*); у скланенні лічэнніка **дзве**: *Характэрныя рысы падазраваных...*: адна з іх была славянскай зневінніці, у **дву**х іншых смуглавая скура, чорныя вочы і валасы (17.01.2019. № 10, с. 3); ...алкаголь можа паступіць у арганізм чалавека ў **дву**х формах – этылавы спірт і метылавы спірт (19.01.2019. № 12, с. 10) (па-беларуску – у дзвюх).

Сінтаксічная інтэрферэнцыя прадстаўлена інтэрферэмамі ў канструкцыях для абазначэння памеру: *У снежні ён прапанаваў вылучыць суму ў €10 млрд. на павышэнне заробкаў...* (17.01.2019. № 10, с. 2); ...на аэрадроме “Ліпкі” верталёт “Mi-26” вагой у 35 тон *Кірыл цягнуў 20 метраў* (17.01.2019. № 10, с. 11); *Сямейны мюзікл з бюджетам у 130 мільёнаў долараў ідзе ў беларускім пракаце з 3 студзеня* (17.01.2019. № 10, с. 13). Канструкцыя з прыназоўнікам у лічыцца неўласцівой беларускай мове.

Зарэгістраваны і словаўтваральныя інтэрферэмы ва ўтварэнні дзеепрыметнікаў незалежнага стану цяперашняга часу: *Вы іх бачылі, якімі яны сюды прыходзілі: счарнелыя ад п'янак, дрыжачыя* (17.01.2019. № 10, с. 6); ...абавязаны ўтрымліваць непрацаздольных членаў сям'і і **дасягнуўшых** пенсійнага ўзросту (17.01.2019. № 10, с. 6); Умова – *рассказаць пра рэальна існуючую пару* (17.01.2019. № 10, с. 7); ...гэта толькі адзін з **утрымліваючых** фактараў для дзіцяці (17.01.2019. № 10, с. 8); *Пры дапамозе адказаў на ўдакладняючыя* пытанні чалавек атрымлівае інструкцыю да дзеянняў (15.01.2019. № 8, с. 3). Такія дзеепрыметнікі неўласцівае беларускай мове. Прыведзеныя прыклады паказваюць, што аўтарам “Звязды” патрэбна больш увагі надаваць маўленчай культуры матэрыялаў з улікам спецыфікі беларускай мовы.

ЛІТАРАТУРА

1. Малько, Г. І. Руска-беларуская інтэрферэнцыя ў перыядычным друку Рэспублікі Беларусь (лексічны і граматычны ўзоруні): дыс. ... канд. філал. навук: 10.02.01, 10.02.02 / Г. І. Малько. – Мінск, 2004. – 143 с.